

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060402

DOM
2023-10-03
Stockholm

Mål nr
M 13383-22

Sid 1 (8)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-10-25 i mål nr M 674-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Statens jordbruksverk
551 82 Jönköping

Motpart

M J

SAKEN

CITES-intyg för uppstoppad kungsörn

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår Statens jordbruksverks yrkande om inhämtande av yttrande från Naturvårdsverket.
2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Statens jordbruksverks beslut den 14 januari 2022 (dnr 4.10.18-09898/2021) att avslå ansökan om CITES-intyg för en uppstoppad kungsörn, *Aquila chrysaetos*.

Dok.Id 1975285

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa Jordbruksverkets beslut. Jordbruksverket har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska inhämta ett yttrande från Naturvårdsverket.

M J har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har anfört i huvudsak detsamma som tidigare med bland annat följande tillägg och förtydliganden.

Jordbruksverket

Jordbruksverket står fast vid att **M J** inte har bevisat att den uppstoppade kungsörnen förvärvats i enlighet med gällande lagstiftning om bevarande av vilda växter och djur. Han har inte på ett tillfredsställande sätt visat att den är ett bearbetat exemplar som har tillverkats mer än 50 år innan CITES-förordningen trädde i kraft, dvs. före den 3 mars 1947. De bevis som **M J** har åberopat – intyget från **H E** och hennes tre syskon, fotografiet på kungsörnen och inskriptionen på den stubbe som örnen är placerad på samt vittnesförhöret med **H E** – når inte, varken enskilt eller sammantaget, upp till beviskravet.

Grundförutsättningarna inom unionsrätten för att utfärda tillstånd för import, export och re-export samt intyg är att handeln med arten och exemplaret i fråga är laglig, spårbar och hållbar. Bedömningen av om handeln är laglig tar sig uttryck i utformningen av artikel 8 i CITES-förordningen som anger att medlemsstaterna *kan* frångå förbudet och inte *ska*. Huvudregeln är att kommersiella aktiviteter med exemplar av de arter som anges i bilaga A till förordningen är förbjudna, men undantag kan medges under förutsättning att de villkor som anges i artikel 8.3 a–h i samma förordning är uppfyllda.

Jordbruksverket ifrågasätter om mark- och miljödomstolen har tagit ställning till om det är lämpligt att vägra utfärda intyg eller om handeln med arten eller exemplaret äventyrar dess överlevnad i det vilda. Det grundläggande syftet med CITES-förordningen – att genom kontroll av handel skydda arter av bland annat vilda djur från utrotning – ska beaktas vid bedömningen av om ett CITES-intyg ska utfärdas, även om något av villkoren för detta skulle vara uppfyllt.

Utöver den skyddsklassning som följer av att vara en förtecknad art i bilaga A till CITES-förordningen är kungsörnen fridlyst i Sverige sedan 1924 och ingår i statens vilt sedan 1938. Kungsörnen betraktas även som en högriskart för förekomst i den olagliga handeln på grund av omfattande tjuvjakt och dess betydande ekonomiska värde. Uppstoppade kungsörnar med utbredda vingar betingar ett särskilt högt värde på marknaden. Förföljelsen av kungsörn och det olagliga uttaget från naturen är ett pågående och bestående hot mot arten. Naturvårdsverket är mycket restriktivt med att överlåta döda kungsörnar som en del av statens vilt på grund av den olagliga handeln. Situationen för kungsörnen borde ha föranlett mark- och miljödomstolen att utförligt motivera varför ett CITES-intyg ska utfärdas.

Jordbruksverket begär i sammanhanget att Mark- och miljööverdomstolen inhämtar ett yttrande från Naturvårdsverket – Sveriges vetenskapliga myndighet för CITES-konventionen – för att ytterligare klargöra kungsörnens bevarandestatus och få ett utlåtande om kungsörnen i egenskap av statens vilt.

Enligt Jordbruksverket är det inte förenligt med CITES-regelverket att i efterhand medge undantag från bestämmelserna på basis av redan genomförda transaktioner utan någon stödjande dokumentation, särskilt med hänsyn till kungsörnens hotade status.

M J

H E hördes i mark- och miljödomstolen under ed och redogjorde tydligt för örnens tidsresa. De kontakter med Jordbruksverket som hon berättade om tyder på att hon är mycket ansvarstagande när det kommer till att inneha en sådan här fågel. Hennes tidigare försäljningsförsök talar också för att fågeln är laglig. Att bjuda ut en

fågel som man vet är olaglig till försäljning offentligt i en jakttidning vore väldigt dumt.

Vad beträffar inskriptionen på den stubbe som örnen står på är det av handstilen tydligt att den är gjord vid samma tillfälle. Att den skulle vara gjord vid något annat tillfälle, eller vid olika tillfällen, är högst osannolikt. Inskriptionens bevisvärde är därför inte så lågt som Jordbruksverket menar.

Mark- och miljödomstolen har i sin prövning tagit ställning till om det är lämpligt att vägra intyg. Eftersom kungsörnar inte fridlystes i Finland förrän på 1960-talet så styrks också att den aktuella kungsörnen tagits ur sin naturliga miljö i enlighet med gällande lagstiftning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Utredningen

Utredningen i Mark- och miljööverdomstolen är densamma som i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av ljud- och bildupptagningen från förhöret med H E.

Rättsliga utgångspunkter

Arten kungsörn (*Aquila chrysaetos*) är sedan 1973 upptagen i bilaga 1 till konventionen för reglering av handel med vissa utrotningshotade vilda djur och växter (CITES-konventionen). Arten upptas även i bilaga A till rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (CITES-förordningen), som trädde i kraft den 3 mars 1997.

Enligt artikel 8.1 i CITES-förordningen är det som huvudregel förbjudet att köpa, erbjuda sig att köpa, förvärva för kommersiella ändamål, för kommersiella ändamål för allmänheten förevisa, använda i vinstsyfte och att försälja, inneha för försäljning,

saluföra eller för försäljning transportera exemplar av de arter som tagits upp i bilaga A till förordningen. Från detta förbud föreskrivs i artikel 8.3 att undantag får medges under förutsättning att ett intyg om detta utfärdas av den administrativa myndigheten och att vissa villkor är uppfyllda.

Undantag kan medges för bearbetade exemplar som förvärvats för mer än femtio år sedan (artikel 8.3 b). Med detta avses (artikel 2 w) ett exemplar vars obearbetade naturliga utseende på ett påtagligt sätt har förändrats för att utgöra smycken, prydnads-, konst- eller nyttoföremål, eller musikinstrument, mer än femtio år innan förordningen trädde i kraft (dvs. före den 3 mars 1947) och för vilka den administrativa myndigheten i medlemsstaten i fråga har kunnat försäkra sig om att de förvärvats under sådana villkor. Vidare framgår att ett exemplar bara kan anses som bearbetat om det utan tvekan hör till någon av de nämnda kategorierna och kan användas utan att skulpteras, bearbetas eller förändras ytterligare.

Undantag kan även medges för exemplar som har förvärvats i eller införts till gemenskapen innan bestämmelserna om de arter som finns upptagna i bilaga 1 till CITES-konventionen eller i bilaga A till CITES-förordningen blev tillämpliga på exemplaren i fråga (artikel 8.3 a). Utöver detta kan undantag medges för exemplar som har sitt ursprung i en medlemsstat och har tagits ur sin naturliga miljö i enlighet med gällande lagstiftning i den medlemsstaten (artikel 8.3 h).

Av artikel 10 i CITES-förordningen framgår att den administrativa myndigheten får utfärda ett intyg för kommersiella ändamål, om det till ansökan bilagts alla dokument som krävs och om alla villkor för att utfärda intyg enligt bland annat artikel 8.3 är uppfyllda. En medlemsstat är dock inte tvungen att utfärda ett CITES-intyg även om något av villkoren i artikel 8.3 a–h är uppfyllt, vilket framgår av användningen av ordet ”kan” i artikel 8.3. Artikel 8.3 kan med andra ord inte anses ge en sökande rätt att få ett CITES-intyg utfärdat. Medlemsstater kan således vägra att utfärda ett intyg om det är lämpligt för att skydda arten eller garantera dess bevarande, och denna vägran inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det målet. (Se punkten 3.b kommissionens vägledande dokument om export, återexport, import och handel inom unionen med noshörningshorn [2019/C 386/04].)

Av artikel 59.1 kommissionens förordning (EG) nr 865/2006 av den 4 maj 2006 om närmare föreskrifter för tillämpningen av CITES-förordningen (tillämpningsförordningen) framgår att undantag i enlighet med artikel 8.3 i CITES-förordningen ska medges endast om den sökande på ett tillfredsställande sätt har visat för den behöriga administrativa myndigheten att de villkor som anges i den artikeln och i artikel 48 i tillämpningsförordningen har uppfyllts.

Av artikel 62.3 i tillämpningsförordningen följer vidare att bestämmelsen i artikel 8.3 i CITES-förordningen, om att undantag från förbuden ska medges genom att intyg utfärdas i varje enskilt fall, inte ska avse – och inget intyg ska heller krävas – i fall som avser bearbetade exemplar som förvärvats för mer än 50 år sedan.

Den administrativa myndigheten som avses i CITES-förordningen är i Sverige Jordbruksverket (se 68 § artskyddsförordningen [2007:845]).

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Inhämtande av yttrande

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det inte finns skäl att hämta in ett yttrande från Naturvårdsverket i enlighet med Jordbruksverkets begäran därom.

Finns förutsättningar att utfärda CITES-intyg?

Det är M J som har att, på ett tillfredsställande sätt, visa att något av de villkor för undantag som anges i artikel 8.3 i CITES-förordningen är uppfyllda. Som bevisning har han åberopat vittnesförhör med H E, vittnesattest från henne och hennes tre syskon samt fotografier på örnen. Av fotografierna framgår att texten ”Aquila chrysaetos, Koivisto XI, 1942, IGVO11” är inristad under den stubbe som örnen står på.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att H E har gjort ett trovärdigt intryck. Hon var emellertid inte född vid den tidpunkt som hennes farfar – enligt vad hon berättat – ska ha förvärvat örnen, dvs. 1942 eller något eller ett par år senare. Hennes uppgifter är alltså inte förstahandsuppgifter. Enligt Mark- och miljööverdomstolen kan de inte tillmätas något högre bevisvärde i förhållande till att örnen utgör ett bearbetat exemplar som förvärvats före den 3 mars 1947, vilket krävs för att undantaget enligt artikel 8.3 b i CITES-förordningen ska kunna tillämpas. Detsamma gäller för vittnesattesten från H E och hennes tre yngre syskon. Som Jordbruksverket framhållit är etiketter och inskriptioner enkla att flytta och manipulera. Även om inskriptionen på den stubbe som örnen är placerad på ger visst stöd åt H E:s uppgifter kan inte heller denna tillmätas någon större vikt.

M J har inte lagt fram ett expertutlåtande med utredning om sådant som kungsörnens ursprung och ålder samt uppskattad tidpunkt för när örnens naturliga utseende påtagligt förändrats. Detta i syfte att prövningsmyndigheten ska kunna försäkra sig om att exemplaret uppfyller villkoren i artikel 2 w i CITES-förordningen. Han har inte heller presenterat kvitton, fotografier eller andra handlingar som kan styrka tidpunkten för förvärvet.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer sammantaget att M J inte på ett tillfredsställande sätt har visat att örnen är ett sådant föremål för vilket undantag skulle kunna medges med stöd av artikel 8.3 b i CITES-förordningen. Redan av detta skäl kan den artikeln inte leda till att Jordbruksverket åläggs att meddela CITES-intyg. Det bör ändå nämnas att också vid den motsatta bedömningen skulle Jordbruksverket – till följd av bestämmelsen i artikel 62.3 i tillämpningsförordningen – inte ha kunnat ges något sådant åläggande.

Den utredning som M J lagt fram visar däremot på ett tillfredsställande sätt att örnen förvärvats innan CITES-reglerna blev tillämpliga på den och att den har haft sitt ursprung i en medlemsstat (Finland). Hans uppgift om att kungsörnar inte fridlystes i Finland förrän på 1960-talet har inte motsagts av Jordbruksverket. Detta innebär att undantagen i artikel 8.3 a och h i CITES-förordningen i och för sig skulle kunna vara tillämpliga på exemplaret i fråga.

Som förut nämnts ska emellertid den myndighet som har att pröva frågan om utfärdande av intyg även beakta syftet med CITES-förordningen och bedöma lämpligheten av ett intyg (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 juni 2023 i mål nr M 10559-22).

Kungsörn är en förtecknad art i bilaga A till CITES-förordningen. Det betyder att arten är utrotningshotad på grund av handel och tillhör de arter som har störst behov av skydd. Jordbruksverket har även framhållit att kungsörnen också i Sverige är en högriskart för förekomst i illegal handel samt hänvisat till en rapport från Världsnaturfonden och tidningsartiklar.

Med beaktande av vad som nu har sagts bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det i varje fall inte har framkommit att ett intyg i det här fallet är förenligt med CITES-förordningens syfte. Detta ställningstagande innebär att mark- och miljödomstolens dom ska ändras och Jordbruksverkets överklagande bifallas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Rikard Backelin, referent, tekniska rådet Annika Billstein Andersson samt hovrättsrådet Henrik Jonsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-10-25
meddelad i
Växjö

Mål nr M 674-22

PARTER

Klagande

M J

Motpart

Jordbruksverket
551 82 Jönköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Jordbruksverkets beslut den 14 januari 2022 i ärende nr 4.10.18-09898/2021, se bilaga 1

SAKEN

CITES-intyg för uppstoppad kungsörn

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen bifaller överklagandet och beslutar att M J ska beviljas CITES-intyg för den uppstoppade kungsörn som omfattas av ansökan. Det ankommer på Jordbruksverket att meddela CITES-intyg i enlighet med domskälen.

BAKGRUND

Jordbruksverket beslutade den 14 januari 2022 att avslå M J:s ansökan om CITES-intyg för en uppstoppad kungsörn (*Aquila chrysaetos*) med motiveringen att M J förvärvat kungsörnen i strid med gällande lagstiftning och att det där-för inte var aktuellt att godkänna ansökan om CITES-intyg.

M J har nu överklagat Jordbruksverkets beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

M J har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva det överklagade beslutet och bifalla hans ansökan om CITES-intyg. Till stöd för sin talan har han i huvudsak anfört följande.

Jordbruksverkets beslut om avslag är förhastat. Han hade gärna kompletterat med ytterligare uppgifter i ett tidigare skede av processen.

H E har sålt fågeln i god tro till honom. Hon har tidigare varit i kontakt med Jordbruksverket och fått bekräftat att det varit okej att sälja fågeln med hänvisning till ”antikundantaget”. Detta kan hon på heder och samvete intyga.

H har utöver den förklaring som finns återgiven i ursprungsansökan ytterligare förklarat kungsörnens tidsresa. Hon har även kontaktat sina tre syskon som med personnummer och namnteckningar intygar historien.

Med all ny information, allt nytt material och många personers intyganden anser han att mark- och miljödomstolen har tillräckligt underlag för att kunna göra en aktuell helhetsbedömning och ta upp det till ny prövning.

Jordbruksverket har förelagts att yttra sig i målet. Jordbruksverkets inställning är att överklagandet ska avslås och att beslutet att inte utfärda CITES-intyg för den i målet aktuella kungsörnen därmed ska fastställas.

Till stöd för sin inställning har Jordbruksverket bland annat anfört följande. Det är M J som har att visa att den aktuella uppstoppade kungsörnen har förvär-vats i enlighet med gällande lagstiftning på området. Det ankommer därför på M J att bevisa att kungsörnen är ett bearbetat exemplar som har tillverkats mer än femtio år innan CITES-förordningen trädde i kraft, det vill säga före den 3 mars 1947.

Kravet på att den sökande ”på ett tillfredsställande sätt ska visa” att villkoren i de tillämpliga EU-förordningarna är uppfyllda innebär enligt Jordbruksverket ett förhöjt beviskrav jämfört med de krav som normalt brukar ställas på bevisningen i förvaltningsmål. För att det förhöjda kravet ska anses vara uppfyllt behöver M J enligt Jordbruksverket kunna presentera någon form av dokumentation eller annat intygande som på ett tillförlitligt sätt bevisar föremålets ålder. Detta kan exempelvis göras med ett kvitto eller en faktura, ett gåvobrev eller arvshandlingar i form av exempelvis ett testamente. Annan dokumentation kan vara foton från tillfället när kungsörnen bearbetades eller ett expertutlåtande i form av en åldersbestämning utförd av en erkänd oberoende expert.

I sammanhanget menar Jordbruksverket att det grundläggande syftet med CITES-förordningen ska beaktas: att genom kontroll av handel skydda arter av bland annat vilda djur från utrotning. Utöver den skyddsklassning som följer av att vara en förtecknad art i bilaga A till CITES-förordningen är kungsörnen fridlyst sedan 1924 samt ingår i statens vilt sedan den 1 juli 1938. Kungsörnen betraktas även som en högriskart för förekomst i den olagliga handeln på grund av omfattande tjuvjakt och dess betydande ekonomiska värde. Naturvårdsverket är därutöver mycket restriktiv med att överlåta döda kungsörnar som en del av statens vilt på grund av den olagliga handeln. Situationen för arten kungsörn och dess fortsatta överlevnad ger därför Jordbruksverket anledning att vara ytterst restriktiv i sin bedömningsmån för att motverka att driva på en ohållbar efterfrågan av dessa fåglar. Det ställer också högre krav på vilken slags bevisning som läggs fram för att tillåta kommersiella aktiviteter och därvid för att styrka lagligt förvärv.

Jordbruksverket anser att det är klarlagt att M J har förvärvat den aktuella kungsörnen utan någon form av dokumentation till stöd för att exemplaret verkligen är så gammalt som det påstås. Mot bakgrund av det ovan anförda menar Jordbruksverket att enbart muntliga uppgifter om exemplarets ursprung och iakttagelser av exemplaret i tidigare ägares bostäder inte är tillräckligt för att visa dess lagliga förvärv.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

I rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handel med dem (förordning 338/97), framgår i artikel 8.1 att det är förbjudet att köpa, att erbjuda sig att köpa, att förvärva för kommersiella ändamål, att för kommersiella ändamål för allmänheten förevisa, att använda i vinstsyfte och att försälja, att inneha för försäljning, att saluföra eller att för försäljning transportera exemplar av de arter som har tagits upp i bilaga A. Arten *Aquila chrysaetos* (Golden Eagle) finns listad i denna bilaga.

I samma förordning anges i artikel 8.3 att undantag från förbudet i artikel 8.1 i enskilda fall kan medges under förutsättning att ett intyg om detta utfärdas av den administrativa myndigheten i den medlemsstat där exemplaren finns om exemplaren:

- b) är bearbetade exemplar som förvärvats för mer än femtio år sedan.

Enligt artikel 10 i förordning 338/97 är det den administrativa myndigheten som får utfärda intyg för kommersiella ändamål till någon som ansökt, om det till ansökan bilagts alla nödvändiga dokument som krävs och alla villkoren för att utfärda intyg är uppfyllda, för de syften som bland annat anges i artikel 8.3 samma förordning. Den administrativa myndighet som anges i förordning 338/97 är för Sveriges del Jordbruksverket enligt 68 § artskyddsförordningen (2007:845).

I kommissionens förordning (EG) nr 865/2006 av den 4 maj 2006 om närmare föreskrifter för tillämpningen av förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (förordning 865/2006),

framgår i artikel 59.1 att undantag för de exemplar som avses i artikel 8.3 a-c i förordning 338/97 ska medges endast om den sökande på ett tillfredsställande sätt har visat för den behöriga administrativa myndigheten att de villkor som anges i nämnda artikel och artikel 48 i förordning 865/2006 har uppfyllts.

I artikel 48.1 i förordning 865/2006 ska ett intyg enligt artikel 8.3 förordning 338/97 ange att exemplar av de arter som förtecknas i bilaga A till den förordningen är undantagna från ett eller flera förbud i artikel 8.1 nämnda förordning på grund av något av följande skäl:

- b) De har sitt ursprung i en medlemsstat och har tagits ur sin naturliga miljö i enlighet med gällande lagstiftning i den medlemsstaten.

I artikel 61 i förordning 865/2006 anges att utan att det påverkar tillämpningen av artikel 9 i förordning 338/97 ska förbudet i artikel 8.1 och bestämmelsen i artikel 8.3 i samma förordning, inte tillämpas när de berörda exemplaren uppfyller något av följande kriterier.

- 1) De omfattas av ett av de artspecifika intyg som föreskrivs i artikel 48 i förordning 865/2006.
- 2) De omfattas av ett av de allmänna undantag som föreskrivs i artikel 62 i förordning 865/2006.

I artikel 62 i förordning 865/2006 anges att bestämmelsen i artikel 8.3 i förordning 338/97 om att undantag från förbuden i artikel 8.1 i samma förordning skall medges genom att intyg utfärdas i varje enskilt fall skall inte avse, och inget intyg skall heller krävas, i följande fall:

- 3) Bearbetade exemplar som förvärvats för mer än 50 år sedan enligt artikel 2 w i förordning 338/97.

I artikel 2 w i förordning 338/97 anges att med bearbetade exemplar som förvärvats för mer än femtio år sedan avses: exemplar vilkas obearbetade naturliga utseende på ett påtagligt sätt har förändrats för att utgöra smycken, prydnads-, konst- eller nyttoföremål, eller musikinstrument, mer än femtio år innan denna förordning trädde i

kraft och för vilka den administrativa myndigheten i medlemsstaten i fråga har kunnat försäkra sig om att de förvärvats under sådana villkor. Sådana exemplar kan emellertid bara anses som bearbetade exemplar om de utan tvekan hör till någon av de nämnda kategorierna och kan användas utan att skulpteras, bearbetas eller ändras ytterligare.

Prövningsramen

Mark- och miljödomstolen har att pröva om det finns förutsättningar för att bifalla M J:s ansökan om CITES-intyg. Frågan i målet är därför om M J på ett tillfredsställande sätt har visat att den uppstoppade kungsörnen enligt artikel 8.3 förordning 338/97 är ett bearbetat exemplar som förvärvats för mer än femtio år innan denna förordning trädde i kraft samt att kungsörnen enligt artikel 48.1 b förordning 865/2006 har sitt ursprung i en medlemsstat och tagits ur sin naturliga miljö i enlighet med gällande lagstiftning i den medlemsstaten.

Vittnesförhör med H E

Mark- och miljödomstolen har haft sammanträde i målet. På begäran av M J har vittnesförhör under ed hållits med HE.

H E har i huvudsak anfört följande. Hennes farfar bodde i Helsingfors där örnen fanns från början. Örnen stoppades upp 1942. Han kan ha köpt den 1943 eller 1944 men i vart fall innan 1947. När andra världskriget tog slut flyttade H:s far-far med sina söner till Lidingö 1950. Örnen stod sedan i farfaderns ateljé fram till hans bortgång 1968. H:s far tog sedan över örnen och innehade den till slutet av 1990-talet då H:s bror tog hand om örnen. Brodern hade örnen hos sig fram till hans flytt till lägenhet 2016 då H övertog örnen. År 2020 sålde H örnen till M J för 15 000 kronor.

I samband med att brodern tog över den uppstoppade kungsörnen kände han precis som H att det borde finnas ett CITES-intyg. H ringde därför i slutet på 1990-talet till Jordbruksverket och fick klart för sig att det inte behövs något intyg eftersom den är tillverkad 1942. I samband med att hon själv tog över örnen 2016

ringde hon en andra gång till Jordbruksverket och fick då samma svar. Hon skrev därför ut ett utdrag från Jordbruksverkets hemsida för att kunna visa vid eventuella frågor.

I samband med att H tog över örnen gjorde hon ett första försök att sälja kungsörnen. Hon kontaktade konservatorer som uppskattade värdet på den uppstoppade örnen till mellan 25 000–60 000 kronor. H satte in en annons i en tidning och blev uppringd av ett par personer som undrade hur hon vågade sälja en uppstoppad kungsörn. Reaktionerna gjorde att hon fick bekräftat vikten av att ha ett intyg att visa upp.

H har aldrig sett något kvitto och hon har heller inte hittat något gammalt fotografi. År 1942 i Finland var mitt under brinnande kriget. H:s tre syskon har varit involverade i att skriftligen intyga den uppstoppade kungsörnens historia. Under stubben står det inetsat ”Koivisto XI, 1942”. Koivisto är ett finskt efternamn.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Inom svensk rätt råder enligt 35 kap. 1 § rättegångsbalken principen om så kallad fri bevisprövning. Varken förordning 338/97 eller förordning 865/2006 talar i annan riktning. Enligt ovan nämnda princip har M J möjlighet att åberopa den bevisning han själv anser lämplig. Domstolen ska sedan, efter prövning av allt som förekommit i målet, avgöra vad som är bevisat.

M J har bland annat gett in en beskrivning av kungsörnens historia till-sammans med ett skriftligt intygande, bilder på den aktuella uppstoppade kungsörnen samt begärt muntligt vittnesförhör med H E. Av H E:s vittnesmål under ed framgår i korthet att kungsörnen bearbetades i Finland 1942 och togs till Sverige 1950. Kungsörnen har överlåtits i flera steg inom H E:s familj fram till 2020 då M J förvärvade kungsörnen. H E har även tillsammans med sina syskon skriftligen intygat kungsörnens historia. Av bilderna som getts in kan bland annat utläsas att det under den stubbe där kungsörnen är placerat finns inristat följande. ”Aquila chrysaetos, Koivisto XI, 1942, 1GVO11”.

Mark- och miljödomstolen bedömer att den av M J presenterade bevis-ningen sammantaget på ett tillfredsställande sätt visar att den uppstoppade kungsör-nen är bearbetad före den 3 mars 1947. Mot bakgrund av att den aktuella kungsör-nen har sitt ursprung i Finland där kungsörn fridlystes på 1960-talet är det följaktli-gen också visat att den aktuella kungsörnen tagits ur sin naturliga miljö i enlighet med gällande lagstiftning.

Sammanfattningsvis bedömer mark- och miljödomstolen att det föreligger förutsätt-ningar för att bifalla M J:s ansökan om CITES-intyg. Det ankommer på Jordbruksverket att utfärda ett sådant intyg.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)
Överklagande senast den 15 november 2022.

Marie Gerrevall

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har rådmannen Marie Gerrevall, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Elin Rogne.